

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasil
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, POUKU.

Letnik III.

V Ljubljani 15. julija 1902.

Št. 14.

Reforma katehetičnega pouka.

III.

Eprav moramo „psihološko metodo“ z znanstvenega stališča odobravati, ker se opira na zakone našega duševnega življenja, vendar ne bode mogoče pri veronauku izključljivo le nje uporabljati, zlasti ne v sedanji obliki —

Mnoge težave bode povzročila katehetu obsežna učna snov, ako jo bode hotel obdelovati po tem učnem načinu. „Psihološka metoda“ ni ravno najkrajša pot, ki vodi do učnega cilja. Pripovedovanje povesti, obdelovanje v zmislu razlage, razširjanje obzorja z novimi dogodbi pri ponavljanju, vse to zahteva mnogo časa. In če hoče katehet premnoge abstraktne resnice katekizmove raztolmačiti s povestimi, bode komaj del predpisane učne snovi mogel obdelati. Ob pičlih urah, ki so odmerjeni veronauku na Avstrijskem, mora biti katehet itak pravi mojster, da izvrši, kar mu nalaga učni red. In večkrat mu mora biti vprašanje: kako dospem v najkrajšem času do cilja, merodajnejše, kakor pa želja, da veronauk zanimivo in temeljito razloži.

Vendar se lahko tudi ob tej metodi prihrani mnogo časa, če se pouk vrši v koncentričnih krogih. Tam, kjer je katehet že na srednji stopnji temeljito raztolmačil abstraktne pojme, mu ne bode treba istih s pomočjo psihološke metode zopet obdelovati na višji stopnji. Tu zadostuje, da ponovi in razloži besedilo katekizma. Sploh so v višjih razredih dečki že toliko

duševno zreli, da jim ni treba vsacega pojma s povestjo pojašnjevat. Marsikatero stvari so otrokom že znane iz življenja ali iz svetnih predmetov (n. pr. pojem laži, tatvine i. t. d.). Tu bi bila psihološka metoda nepotreben ovinek. Dobro pripominja Willman:¹⁾ „Kjer dobi učenec že ob sami besedi pravi pojem o stvari, se pričenjaj pouk s tem pojmom, katerega je le še treba izpopolniti z nazornim poukom.“ A tudi na višji stopnji katehet ne sme le suhoparno razlagati besedi katekizma, temuč mora veronauk poživiti z raznimi izgledi in zgodbami. Zato bode tudi tu še včasih „psihološka metoda“ dobro došla, čeprav nima tolikega pomena, kakor na nižji in srednji stopnji.

Novi učni način zahteva, naj ima predavanje verskih resnic vedno obliko konkretne povesti. Zdaj nastane nujna potreba: iskati primernih zgodbic in izgledov, s katerimi se morejo vsi abstraktni pojmi posameznih odstavkov v katekizmu razložiti. Ta naloga ni lahka. Včasih nudijo sicer že svetopisemske zgodbe primerno gradivo, pa večkrat bode moral katehet seči v življenje svetnikov, cerkveno in svetno zgodovino, izbirati bode moral in preudarjati, li res zgodba temeljito pojasni versko resnico in če je primerna za otroke. Razne zbirke izgledov kakor jih imamo tudi že v slovenskem jeziku, bodo pri tem katehetu dobro služile. Vendar je izbiranje primernih povesti dokaj zamudno. In z dobljeno povestjo je tudi še le en del katehetove priprave dovršen. Treba je poiskati splošne pojme, na katere se je treba v pripovedovanju posebej ozirati, načrtati osnovo za razlago, za vprašanja, katera bode treba staviti pri razlagi in slednjič katehezo tako vravnati, da se naravnim potom iz povesti izlušči verska resnica, kakor jedro iz lupine. Vse to pa zahteva veliko truda in dela. Zahteve, ki jih stavi „psihološka metoda“ katehetu, torej niso majhne.

Pri izbiranju povesti bode zadel veroučitelj še ob drugo težkočo. Za marsikatero odstavke katekizma ni najti primerne zgodbe — in vendar zahteva psihološka metoda, da se besedilo katekizma otrokom vedno podaje v obliki povesti. Tu se kaže prav čudna omejenost, ki brez potrebe obtežuje pouk. Ali je povest edini pripomoček za podajanje in razlaganje verskih resnic? Ali se ne dajo abstraktni pojmi včasih hitreje in uspešneje poočistovati z opisovanjem, primerami, prilikami in analogijami? Učinke vrednega svetega obhajila bode n. pr. katehet po „psihološki metodi“ dobro pojasnil s povestjo iz življenja sv. Alojzija. Ako jim lepo pripoveduje, kako so se milosti sv. obhajila kazale pri tem patronu mladine, si bodo otroci gotovo tudi besedilo katekizmov trajno v spominu ohranili. A isti uspeh prav tako lahko in mnogo hitreje doseže potem zanimive analogije. Primerja naj upliv sv. obhajila na dušo, z uplivom jedi ali zdravila na telo in njegov pouk ne bode nič manj nazoren in uspešen. Naš božji Izveličar, večni, nedosežni vzor vseh učiteljev je sicer tudi uporabljal pri svojem nauku povesti, a prav tako pogosto je „odpiral svoja usta v prilikah“, ki jih je zajemal iz vsakdanjega življenja. Po njegovem izgledu se tudi katehetu ni treba omejevati na en

¹⁾ Didaktik II. str. 336.

način podavanja, temuč svobodno si sme izbirati pripomočke, ki mu pri pouku najgotovješe jamčijo hiter uspeh. Pa bodi, da se „psihološka metoda“ pri pičlih urah, ki so veronauku odmerjene, ne bodo mogla vedno in povsod uporabljati, vendar ima v sebi veliko zdravih načel in katehetu bode mnogo pomagala, da stori otrokom veronauk zanimiv in uspešen.

Najstarejše dekliške šole na Kranjskem.

Piše Viktor Steska.

Ze Homer je izrazil svoje mnenje o ženskem poklicu in dejal, naj se ženska suče krog svojih domačih opravil, naj oskrbuje statve in kolovrat, boj, oziroma javnost pa naj prepušča možem.

Kar je Homer v pesni povedal, je bilo tedaj javno mnenje in je deloma tudi še sedaj. Napačno pa bi bilo soditi, da ženska mladina ne potrebuje šol in višje naobrazbe. Tudi Grki niso zanemarjali ženske vzgoje. Mnogo Grkinj je bilo zelo izobraženih. Pitagorova žena je pisala prijateljici pisma in ji dajala nasvete v domačih poslih. Poučevala jo je, kako naj vzgaja otroke, kako naj ravna z družino; celo spis o pobožnosti ji pripisujejo. Tudi Pitagorove učenke so pisale modroslovne spise. Sokrat se ni ukvarjal z žensko vzgojo, bolj jo je pa cenil Platon.

Izredno je kaka ženska pri Grkih celó predavala na višjih šolah n. pr. slavna paganska modroslovka Hipatija v Aleksandriji († 415 p. Kr.).

Kršćanstvo je vedno poudarjalo, naj bodo ženske dobro poučene v verskih resnicah, da bodo mogle same po veri živeti in kot matere svojo deco lepo učiti in vzgajati. Po pravici časté kristjani učeno sveto Katarino. Sveti Hieronim poučuje v svojem pismu Leto, kako naj vzgaja svojo hčerko Pavlo.

V srednjem veku so ženske skoro več čitale in se tudi več učile kakor moški, ki so se vadili bolj za boj in lov. Na znanstvenem polju so najbolj uspešno delovale benediktinke. Slovela je učena sorodnica sv. Bonifacija Lioba, opatica v Bischofheimu.¹⁾ Kot latinska pesmica slovi nuna Hrosvita (Hroswitha von Gandersheim), ki je živela in pevala v 10. veku.²⁾ Z veliko pesniško nadarjenostjo je združevala za tisti čas čudovito izobraženost, vendar je bila skromna brez vse prešerne domišljavosti. Njeni najznamenitejši pesniški izdelki so: slavospev na cesarja Otona I., Marijino življenje, vnebohod Kristusov in več legend iz življenja svetnikov. Zložila je tudi šest dram. To je tem bolj zanimivo, ker so za Senekovimi latinskimi igrokazi drame redovnice Hrosvite bile prvi pojav na polju dramatike. Kristjanom so namreč mrzele pohujšljive paganske drame. Pesnica Hrosvita pa si je izvolila neizpodtakljive predmete. Pisane so te drame v pesniški prozi.

¹⁾ Kellner o. C. str. 31, 36, 78.

²⁾ Baumgartner: Geschichte der Weltliteratur IV., str. 335 id.

V 13. in 14. veku se omenjajo učiteljice, ki so poučevale deklice in tudi dečke čitanje in druge predmete. V poznejši dobi so se posvetili nekateri ženski redovi vzgoji ženske mladine n. pr. uršulinke, ki jih je ustanovila sv. Angela Merici († 1540), „angleške gospodične“ in „kongregacija krščanskih šol Deteta Jezusa“ (l. 1660).

Za nas je najbolj važen red uršulinski, ker je dal naši deželi prvi dve dekliški šoli.

Je-li so sprejemali v stare župne šole tudi deklice, ne morem trditi, sodim pa, da ne. Gotovo pa je, da so hodile v nemške mestne šole v Ljubljani poleg dečkov tudi deklice in sicer tudi še potem, ko je bila v Ljubljani že izdavná uršulinska šola. Leta 1761 poroča magistrat, da sta v Ljubljani poleg uršulinske šole še dve nemški šoli, kjer se dečki in deklice učé branja, pisanja in računstva. Magistrat nastavlja dva učitelja; prvi poučuje 40 dečkov in 11 deklic, drugi 30 dečkov in 4 deklice.¹⁾

Preden so pričele uršulinke v Ljubljani s poukom, so morale deklice boljših stanov hoditi v tujino v šolo, ali so jih pa domači učitelji, večinoma dijaki, poučevali. Da so umele ženske brati, potrjuje dr. Gregor Dolničar,²⁾ ki popisujoč smrt svoje matere Ane Marije roj. Schoenleben († 1691) dostavlja, da je mati vsak dan do zadnjih štirih dni molila Mariji na čast male dnevnice in da je pribežala ob vsaki bridkosti po tolažbo k Tomaža Kempčana knjižici: „Hôdi za Kristusom!“ Tudi stari narodni pevec dobro vé, da ume grajska gospa brati, zato poje o soprogi gospoda Baroda:

Testament gospá je brala,
Prav mило se je jokala.³⁾

V ženskih samostanih so se pač učile gojenke raznih znanosti, a le tiste so vstopile, ki so se posvetile redovnemu življenju.

Potrebo dobre ženske vzgoje so čutili Ljubljánčani koncem 17. veka vedno bolj. Najbolj so pa bili o tem prepričani plemenitniki, ki so bivajoči na kmetih morali svoje hčere pošiljati v daljne šole.⁴⁾ Želeli so jih izročiti v varstvo in pouk kakemu domačemu zavodu. Dotlej pa takega zavoda ni bilo v domači deželi.

Leta 1698 je hotel baron Strobelhof ustanoviti uršulinski samostan v Ljubljani, a namera je splavala po vodi. Posrečilo se je pa to velikemu dobrotniku naše dežele Janezu Jakobu Schellu pl. Schellenburg. Prve redovnice so prišle iz Gorice in se naselile v Ljubljani 22. aprila 1702.

Že 16. septembra 1702 je uršulinkam došlo poročilo, da jim je dovolil cesar Leopold I. pričeti s šolskim poukom. Sestre same so hrepenele pričeti s šolo, „ker se jim je smilila brez pouka semintja begajoča mladež“, pravi

¹⁾ J. Wallner v Mittheilungen d. Museal-Vereins f. Kr. 1893, str. 134.

²⁾ Dom in Svet 1901, str. 520.

³⁾ Dr. K. Štrekelj: Slov. nar. pesmi. I. str. 72.

⁴⁾ Uršulinke so se naselile v Pragi leta 1650, na Dunaju l. 1660, v Celovcu l. 1670, v Gorici l. 1672, v Gradcu l. 1686, v Solnogradu l. 1695.

samostanska kronika. Ustanovnik sam je šel v Gorico ter si izprosil še tri redovnice, da bi bila bodoča šola z učiteljicami dovolj preskrbljena.

S šolskim poukom v notranji šoli za gojenke so redovnice pričele 2. julija 1703 in sicer v hiši tedanjega župana Gabriela Ederja pl. Edenburg na Dunajski cesti poleg samostana redovnic Klaris. Kmalu potem se je pričel pouk tudi na zunanji šoli. Leta 1707. so se redovnice preselile v svojo lastno bivališče in pričele zidati nov samostan, ki je bil deloma dovršen l. 1717. Prihodnje leto so vložile temeljni kamen svoji novi cerkvi, ki je bila dozidana leta 1726, znotraj popolnoma zvršena in posvečena pa šele leta 1747.

Deklice so se učile v samostanski šoli najpotrebnejših predmetov: pisanja, čitanja, računstva, pletenja, šivanja in drugih ženskih ročnih del. Krščanskega nauka so se učile po Kanizijevem katekizmu petek ali saboto popoldne v nemškem, začetkoma pa tudi v slovenskem jeziku. Med tednom so imele pol dne počitka.¹⁾

Število učenk je rastlo. Gojenk radi tesnega prostora niso mogle sprejemati v večjem številu. Leta 1786. so se razmere v tem oziru nekoliko zboljšale.

V zavodu so se gojenke učile tudi godbe. L. 1786. je poučevala gospodična pl. Wutka gojenke v francoščini, naslednje leto pa sta prevzeli ta učni predmet dve redovnici.

Mnogo je samostan trpel radi hudih naklad ob sedemletni vojski; še slabše se mu je godilo ob francoskih vpadih. L. 1809. se šola niti otvoriti ni mogla. Po posredovanju maršala Marmonta se je pouk pričel zopet v februarju l. 1810. Francoski nadzornik Rafael Zelli je bil konec polletja prav zadovoljen z izkušnjo in je poslal prednici celó pohvalno pismo.

(Konec.)

Nazorni pouk na ljudski šoli.

Namen nazornemu pouku v ljudski šoli je ta, da otroke seznanja z rečmi, ki jih okrožujejo; jih usposobi, da to, kar vidijo, natančno in določno izražajo ustmeno in pismeno in da se s pripomočjo pridobljenih predstav v njih notranjosti ustvarja takozvani notranji duševni svet.

Pred vsem ima nazorni pouk nalogo, pri otrocih izobražati, čutila. Česar se otrok zaveda, vse mu dohaja skozi čutila. Kar ni v čutilih ni v razumu, veli staro modroslovno pravilo. Zato pa po pravici zahteva Komenski, da naj se vse, kar je le mogoče, postavlja pred čute: vidljivo očesu, slišljivo sluhu, dišeče vonju itd. Najlažje in najpopolneje otrok spoznava take stvari, ki so mu po več čutih dostopne. Pa tudi že s samim gledanjem opazimo na rečeh več, nego li po najnatančnejem popisu. Beseda „lev“ in vsi njeni popisi nimajo za učenca pomena, dokler ni videl to žival vsaj naslikano. Najprej toraj naziranje, potem ime, najprej stvar, potem beseda. Iz tega sledi,

¹⁾ Mittheilungen d. M. V. f. Kr. 1893, str. 133.

da pozitivno znanje otrokovo temelji na umno uravnanih vajah v opazovanju in izražanju tega, kar nam nudi zunanji svet.

Pri nazornem pouku pa ni dovolj, da podajemo razne predstave, ampak otroke je treba vaditi tudi v mišljenju — s tem, da pridobljene predstave med seboj primerjajo, spoznavajoč njih notranjo zvezo ali nasprotje, jih po potrebi preobrazujejo, iz njih nove predstave ustvarjajo, ob prilikah obnavljajo in praktično uporabljajo (n. pr. pri stilističnih vajah). S tem se pretvorijo nazorne predstave v vaje v mišljenju. Sredstvo med predstavo in mišljenjem so govorne vaje.

Smoter nazornega pouka je torej trojen: 1. Vaja in izobrazba čutil, 2. vaja v mišljenju, 3. vaje v pravilnem govorjenju in pismenem izražanju pridobljenih predstav.

Ta predmet se uči le v prvih šolskih letih — v širšem pomenu pa se ga uči vsa šolska leta — samo da pod drugim imenom; saj je znano, da se vse realije in drugi predmeti učé kolikor mogoče nazorno.

Podlago nazornemu nauku si pridobé otroci že v domači hiši. Komaj dete nekoliko doraste, že se ozira po predmetih; rodé se v njegovi duši neki pojmi, kateri so pa mnogokrat nejasni in še celo napačni. Že v domači hiši se uči od matere, očeta, bratov, sester in sorodnikov, ter poprašuje ljubko: Mama, ata, kaj je to? Zakaj je to? i. t. d. Tako se poučuje otrok nazorno že v rojstni hiši, njegovo mišljenje se razširja od dne do dne; pri tem mu žarí lice veselja, ker on hoče tudi nekaj vedeti, videti, slišati, čutiti, posnemati, vprašati, odgovarjati, hoče izražati svoje misli.

S takim obzorjem stopi otrok boječé v šolo. Spreten učitelj zdaj nadaljuje to, čemur je dom temelj postavil, samo s tem razločkom, da se je preje vršilo vse slučajno in neredno, v šoli pa se pouk vrši redno in premišljeno. Govor je podoben domačemu; vzgojitelj kramljá po domače z otroci; misli, govori, čuti, se veseli — kot otrok. Ker je pa vse tako domače, postane otroku šola druga domača hiša; otrese se one boječnosti; mesto nje nastopi veselje, iznajdljivost, zanimanje, kar je podlaga prvemu pouku, in ugodno upliva na vsa šolska leta. Nazorni pouk uvede otroka polagoma iz domače hiše v šolo. Brez tega pouka bilo bi detetu pri srcu, kot človeku, ki zapusti prvič rodno hišo, podávši se na tuje, kjer so mu kraji neznani, ljudje tuji, govor nerazumljiv. Prav ta predmet daje vsem drugim šolskim predmetom potrebno podlago, na katero se pozneje naslanjajo in z njegovo pomočjo se učé otroci govoriti. Brez zadostnih izrazov bi težko izražali svoje misli. Ta predmet vzbuja duševne moči, ker vselej se zahteva od otroka, da stvar razume, si jo zapomni in tudi dobljene predstave obnovi. Čas, ki ga tu porabimo, ni izgubljen, ter donaša še pozneje obilo sadu.

Da pri nazornem nauku dosežemo zaželjeni uspeh, je treba po pedagoških pravilih urediti snov, kakor tudi metodo. Tvarina je uže določena po učnih načrtih; vendar jo sme spreten učitelj razvrstiti po krajevnih razmerah. Gotovo je primerno, če vzame šolo in reči, ki so v njej, koj v začetku šolskega leta; odtod preide (v duhu) na dom k starišem, v stanovanje, na dvorišče, v hlev, na polje, v cerkev itd.

Učitelj postopa n. pr. pri obravnavi „šole“ tako-le: Otroci si ogledujejo šolske reči ter jih 1. imenujejo brez pojasnila: miza, stol, klop, tabla, stojalo, računski stroj itd., potem 2. po številu: vse, kar je poedino, n. pr. miza, duri, strop, tla, peč, omara itd. 3. po tem, kar se po večkrat v šoli nahaja, n. pr.: klopi, okna, stene, kroglice, tablice, knjige, učenci 4. Nato imenujejo snovi: Miza je lesena. Klopi so lesene. Peč je železna. 5. Po legi: Strop je zgoraj. Tla so spodaj. Okna so na levi strani i. t. d. 6. Raba reči, n. pr.: S kredo pišemo. Z gobo brišemo. Na klopeh sedimo. Izdelovanja, n. pr.: Zidar naredi zid. Mizar naredi mizo itd. Pozneje preide učitelj k popisu posameznih reči, in sicer takih, ki imajo kaj posebno zanimivega, značilnega na sebi, dočim ostale, manj važne predmete le kratko imenuje, ali pa še celo izpustiti. Hodeč vsikdar po zlati srednji poti, čuvati se mora učitelj prevelike natančnosti, kakor tudi prevelike površnosti. Eno kot drugo ne koristi. Pri popisu reči se je ozirati na sledeče točke: 1. Kaj je stvar? 2. Katere dela ima? 3. Iz česa je? 4. Kdo jo naredi? 5. Čemu je? 6. Katere posebnosti ima? To se seveda uporablja pri višjih oddelkih v stilistične namene. Večkrat naj tudi učitelj ponavlja reči enakih znakov in iste snovi, da si učenec pridobi gotovost predstav. Dobro sredstvo v ta namen je tudi primerjanje podobnih reči. Nikdar pa naj pri tem pouku ne teka od ene stvari do druge, ampak naj se ozira na to, kar otrok uže od doma zna; naj polagoma postopa od znanega do neznanega, od bližnjega do oddaljenega, od lahkega do težjega, od enostavnega do sestavljenega. Pri eni in isti reči naj po možnosti vpliva na vse duševne moči gojenčeve t. j. na razum, srce, spomin, voljo. Naučeno naj ponavlja čestokrat, da v spominu obdrži in v življenju uporabi. Vse bodi jasno otroškemu duhu in času primerno, ter bodi podlaga drugemu predmetu. Ljubezen in spoštovanje, ki je imajo otroci do starišev in učnikov, je neka podlaga za verouk; vprašanja po imenih in delu itd. za slovnico; opis domačega kraja za poznejše učenje zemljepisja; kratke povestice so podlaga znanju zgodovine; večkratno štetje enakih reči napeljuje na računstvo, obravnave živali in rastlin na prirodopis itd.

Da si učitelj ohrani pri vsem poučevanju živahnost, ki zelo ugodno vpliva na otroško nprav, naj poučuje posebno pri začetnikih nekako igraje; s tem jih pridobiva in pripravlja za poznejši resni pouk. Izborna služijo v to kratke povestice, uganke, smešnice. Kakor cvetlice na travniku, tako so uganke, pesmice, pripovedke, ki se podajajo ali od začetka pouka ali pa vmes vpletajo, malim učencem v veliko veselje. Znano je, kako postanejo otroci pozorni, ko slišijo, da pride na vrsto povest. Tako ima učitelj priliko postavljati reč ne le pred telesno, ampak tudi pred duševno oko otrokovo. S tem dobi tudi otroško srce v oblast. Kakor vzbuja z nazornim poukom intelektualno moč, da tvarja iz posameznih predstav pojme, tako lahko vpliva s takimi cvetkami na srce, in s tem na npravni in verski čut učencev. Ne le glavo napolnjevati, ampak tudi srce blažiti je namen pouka. K vsemu temu pa treba, da se učitelj dobro pripravlja na pouk. Če učitelj nepripravljen in negotov bega od predmeta od predmeta je dolgočasen celo odra-

slemu človeku — koliko bolj otrokom! S kaznijo jih prisili morda k disciplini, toda njih duša ostane prazna in pouk brez vse vrednosti.

O tem, kar so otroci videli, se prične prost razgovor. Vendar je na nižji stopinji treba, da bolj učitelj podava, ki se s prva opira na domačo govorico, kakor da otroci govoré. Podavanje bodi razločno, razumljivo, pravilno po jeziku in naglasu; prašanja naj so jasna, določna, priprosta in po možnosti kratka. Naj se ne vprašuje vselej v istem redu in z istimi besedami, da se otroci ne privadijo mehanskemu izrekovanju. Mesto: Kaj je to? naj vpraša: Kako pri vas pravijo tej reči? Glas bodi prijazen, vesel, neprisiljen; način govorjenja priprost in otroškemu umevanju pristopen. Pri poučevanju se poslužuje učitelj vselej najraje predmeta ali originala samega, ako pa to ni mogoče, pomaga si z raznimi modeli, podobami in z risanjem na šolsko desko. Risanje pri nazornem nauku v prvem oddelku povzroči malim največje veselje. Z risanjem zadobijo še veliko večje veselje do opazovanja stvari in njih primerjanja. Kako veselje je pri malih, ako smejo napraviti na svoje tablice n. pr. mizo, stol, omaro, okno, obroč in drugo.

S tem se jim pouk naredi prijeten, in se globoko v spomin vtisne. Za drugi oddelek tudi lahko poleg vsake podobe napišemo ime reči in njene dele, kar učencu še večje veselje dela in tudi poznejšemu nauku mnogo koristi.

Primerna nazorna sredstva ali učila so tudi stenske table. Odlikovati se morajo po velikosti, biti morajo dobro razsvetljene in učencem lahko vidljive.

Drugo in tretje leto se razpravlja nazorni pouk na podlagi beril. Učitelj izbira s premislikom berilne vaje, po razmerju kraja, časa in bodočega poklica otrok; ali pri vsem tem mu malo pomaga tudi najboljša razvrstitev, ako se sam premalo pripravlja in nekako po vetru maha pri poučevanju.

Trud, ki mu ga povzroča vsakokratno vestno pripravljanje na šolo, poplačeval se mu bode z obilnimi uspehi pri učenju in vzgoji in ta zavest mu daje moč, da veselo izvršuje svoj važni poklic. M. U.

D o p i s i.

Iz Dolenjskega. Gospod urednik, blagovolite priobčiti naslednji blagohotni nasvet: „Proč z desko na tako zvanem ruskem računskem stroju!“ Deska na računskem stroju, je po mnenju podpisanca — velika napaka! Očividno je deska radi tega: češ, da kroglice, ki jih pri raznih računskih operacijah ne rabimo, ne motijo učencev. Koliko je resnice na tem? Učenec dobi nalogo: $4+5=?$ Ne zna! Kam gre izračunati? Za računski stroj! Za računskim

strojem reši nalogo! Kaj ni videl vseh kroglic — in vendar je prav rešil nalogo. Če računi na prste $3+3=?$ vidi vendar deset prstov, — a izračuni prav. Morda bi utegnil ugovarjati kdo, da bi kroglice motile učence v klopeh?

Kedar učenci berejo, imajo vendar pred seboj nebroj črk; desno, levo, spodaj, zgoraj — in nič jih ne mešajo one črke, katerih v trenutku ne rabijo. Moja misel je ta, da naj se učijo učenci ločiti mno-

žino od množine, da znajo izločiti zahtevano vsoto od višje vsote. Človek živi med množico; iz množice zajema vsakojakih potrebnih reči; iz množine sumira razne predstave in pojme. S tem, da kroglice izbiramo, poučujemo le bolj sintetično; sinteza pa stoji za analizo. Ako izoliramo kroglice, grešimo tudi proti principu: poučuj naravno! Narava nam ne ponuja košček za koščkom, ampak cele svote in človek naj izcrpa, kar je zanj.

Učenci naj torej vidijo vse kroglice, in kolikor jih rabijo, naj jih izločijo.

Hribski.

Iz Goriškega. Dne 3. t. m. je zborovala podružnica „Slomškove zveze“ za goriški in gradišč. okraj v „Šol. domu“ v Gorici po dnevnem redu, kakor je bil objavljen v zadnji številki „Slov. učitelja“. Razen gg. učiteljev, gg. katehetov je bilo to pot navzočih tudi več gospic učiteljic, med njimi predsednica katoliškega društva učiteljic, velerodna gospica Holzinger.

Gosp. predsednik je navzoče presrečno pozdravil, posebej še novo pristopivšega člana g. prof. dr. Srebrnič.

Nadaljevala se je za tem razprava: „Ovire napredku v ljudski šoli in kako iste odstraniti.“ Navajale so se glavne ovire: neredno šolsko obiskovanje, pomanjkanje disciplinarnih sredstev, pomanjkljivost učil, prenapolnjenost razredov i. dr. O posameznih točkah je bil kaj živahen razgovor, kar nam je v dokaz, da je bila naša podružnica potrebna zlasti za vse, ki se pečajo s poukom in odgojo, ker jim podaja priliko, se o tem važnem predmetu razgovarjati v prid in blagor slovenski mladini.

Naše mnenje je, učiteljstvo naj se ne

obdaja, kakor kaka staroveška kasta s kitajskim zidom, naj ne odbija od sebe, zlasti ne onih, ki z njim skupno delujejo na polju odgoje in pouka, na polju omike in napredka! Složno in sporazumno, bodi naše geslo!

Druga točka dnevnega reda je bil dobro utemeljen predlog, naj se učiteljstvu določijo plače po službenih letih, toraj izpremembra § 3. tedaj veljavne postave z dne 15. oktobra 1896. Predlog je bil enoglasno sprejet in še isti dan se je v tem smislu vložila prošnja na deželni zbor, potem ko smo nekatere gg. poslance še posebej poučili o tej stvari, ter jih naprosili za preuredbo plač v označenem zmislu.

Gospodična M. Urbančič se je oglasila za izjednačenje plač učiteljic z onimi učitelji.

Da je ta zahteva povsem opravičena, se pač ne dá ugovarjati in ker se je dotična prošnja vložila pri deželnem zboru že pri zadnjem zasedanju, bilo bi želeti, da bi se gg. poslanci blagohotno na njo ozirali in jo ugodno rešili.

Pred zaključkom zborovanja se je oglasil k besedi še gospod profesor dr. Srebrnič, ter najprej zahvalivši gospoda predsednika za prijazen pozdrav, nam v daljšem govoru razložil, kaj ga je nagnilo, da se je nam pridružil, pojasnil nam svoje nazore o vzgoji, ter nas navduševal, da neustrašeno hodimo naprej po svoji poti, ne zmené se za napade in zasramovanje nasprotnikov.

Predsednik je h koncu zahvalil navzoče za udeležbo, ter povabivši jih, naj bi i v bodoče ostali zvesti društvu, zaključil zborovanje — opoldne.

S l o v s t v o.

Čitanka za obče ljudske šole. II. del. Sestavila H. Schreiner in Fr. Hubad. Izdaja v štirih delih. — Cena 90 h. (V c. kr. zalogi šolskih knjig.)

Še predno se je pri nas začel urejati pouk po formalnih stopinjah, se je že spoznalo, da sedanja „Berila“ več ne zadostujejo. Zato sta se že učitelja Josin in Gangl lotila težavnega dela in sestavila dvoje novih beril.

Toda zdaj, ko se naravnost zahteva ves pouk po formalni stopnjah, so dosedanja „Berila“ izgubila vso vrednost, ker celo nasprotujejo formalnemu pouku.

Da dobi šolska mladina v roke knjigo, ki bi bila prikladna mladinskemu duhu in formalnemu pouku, sta poskrbela gg. H. Schreiner in Fr. Hubad s svojo „Čitanko“. Jako umestno in hvalevredno je tudi, da sta gospoda sestavljala k čitanki prideljala „Navodilo za učitelje“.

Ako prebereš to navodilo in pregledaš čitanko, precej veš, kaj sta sestavljala namepravala, po katerih načelih sta se ravnala, kako je čitanka sestavljena, snov razvrščena in kako je sploh čitanka rabiti. Iz navodila posnamemo, da sta sestavljala imela pri svoji knjigi sledeče smotre: 1. Čitanka podajaj snov za vaje v čitanju v vsakem oziru (za mehanično, logično in estetično čitanje); 2. pospešuj razumevanje in rabo pravilnega knjižnega jezika; 3. čitanka bodi poleg verouka poglavitna podlaga estetični in нравstveno-nabožni vzgoji učencev; 4. dajaj podlago tudi čitanju in razumevanju spisov realnega značaja; 5. zbuja v učencih veselje do čitanja. Nikakor pa nima čitanka biti učna knjiga za nazorni nauk, oziroma realije.

Berila le spremljajo nazorni nauk in se naslanjajo nanj; nazorni nauk in čitanje se morata ujemati. Ker se pa mora učitelj pri izbiranju snovi za nazorni nauk ozirati na letne čase, in ker je slika poedinih skupin v vsakem letnem času drugačna, zato sta sestavljala čitanke razvrstila berila najprej po letnih časih ter v glavnih oddelkih ponavljala deloma iste skupine. Poleg letnih časov sta še dva glavna oddelka: I. Šola in dom, in VI. domovina. Ker snov teh oddelkov ni odvisna od letnih časov in ker se šolsko leto v raznih pokrajinah prične v različnih dobah, zato se ni uvrstila v letne čase.

Dosedaj je bila navada, da je imelo vsako berilo na koncu ali pa v začetku kratko izraženo jedro ali nauk. Nauki so se na ta način usiljevali, kar pa nasprotuje psihologiji; zato sta sestavljala izpustila vse te nauke in jedra. Učenci naj jih sami poiščejo, a k temu naj jih učitelj navaja in jim najdeni nauk končno podá v kratki in jedrnatih obliki, da se ga učenci naučé na pamet. Vsled tega sta vsakemu pododdelku prideljala mnogo rekov, pregovorov in pametnic, ki se ozirajo na berila dotičnega oddelka.

Dalje posnamemo iz navodila, da je druga čitanka drugi del štiridelne izdaje in namenjena 2. razredu štirirazrednice in 2. in 3. razredu pet- in večrazrednice. Izide pa še prvi (abecednik), tretji in četrti del. Tudi eno-, dvo- in trirazrednice dobijo nekaj poznejše slične čitanke.

Navodilu so prideljani podrobni načrti nazornega nauka in razvrstitev čtiva za šole, ki v raznih dobah pričenjajo šolsko leto; to bode dotičnemu učiteljstvu prav dobro služilo pri sestavljanju podrobnih učnih načrtov.

Čitanko smo z veseljem pregledali in še z večjim zadovoljstvom odložili iz rok; prikupila se nam je že kar s prvimi listi. Otroci jo bodo radi prebirali in se iz nje učili, ker je vsak del zelo mikaven, prikladen, lahko umljiv in ne presega nikjer duševnega obzorja otrokovega. Tudi pesniški del je bogat, šteje nekako polovico vseh komadov. Vsa čitanka izpričuje, da sta sestavljala zbirala gradivo z veliko pozornostjo in skrbjo: skoraj od vsakega slovenskega pisatelja in pesnika sta porabila, kar je bilo najboljšega najti; posegla pa sta tudi po tujih pisateljih. Posebno nam ugajajo ona berila in pesmice, v katerih se tako neprisljeno in vabljivo kaže lepo obnašanje, ljubezen do Boga, do staršev, do učiteljev, do součencev in do bližnjega, do molitve, dea, snažnosti in zadovoljnosti, do živali in prirode sploh. Takih beril je bilo v dosedanjih „Berilih“ kaj malo. Čitanka nima nikjer suhoparnih beril ali dolgočasnih popisov, zato se bode branje vsestransko gojilo z zaželjenim uspehom.

Jasno pa je, da se bode moral učitelj vestno pripravljati na pouk, — brez temeljite priprave si uspešnega pouka sploh misliti ne moremo —, kajti čitanka bode nazorni nauk

le spremljevala ter ga oživila. S to čitanko je za vselej odklenalo še zadnjemu ostanku šablonskega postopanja v realijah, če se je še kje nahajalo.

Konečno naj še omenimo, da se v pesniških komadih posamezni stih le tam pričenejo z veliko začetnico, kjer to ravno zahteva

začetek stavka, kar je zdaj v obče v navadi in tudi edino prav. Tisek je razločen, le cena se nam zdi nekoliko previsoka.

Čitanko torej z veseljem pozdravljamo in želimo, da bi že skoraj bila v rokah naše mladine!

X.

Šolske vesti.

Razpisane učiteljske službe. Na Kranjskem. Na štirirazredni Franc-Jožefovi ljudski šoli na Bledu je razpisana služba učitelja v definitivno event. začasno nameščenje. Nameščeni učitelj bode poučeval tudi na obrtno-nadaljevalni šoli in se bode pri oddajanju službe na tako usposobljenost oziralo. Za stanovanje je eventuelno soba v šolskem poslopju na razpolago. Prošnje do 20. julija na c. kr. okr. šolski svet v Radolici. — Na razširjeni dvorazrednici v Obergrass je razpisano drugo učno mesto za moško ali žensko moč s postavnimi dohodki v def. event. začasno nameščenje. Prošnje do 20. julija na c. kr. okrajni šolski svet v Kočevju. — Na enorazrednici v Trnpi je učno mesto popolniti. Prošnje so vlagati do dne 3. avgusta 1902 na c. kr. okr. šolski svet v Postojni. — Na enorazrednici na Planini je učno mesto sralno popolniti. Prošnje so vlagati do dne 26. julija 1902 na c. kr. okr. šolski svet v Postojni. — Na enorazredni ljudski šoli v Skaručini je stalno ali začasno oddati mesto učitelja-voditelja s postavnimi prijemki. Prošnje pravilno opremljene je poslati službenim potom do 31. julija na c. kr. okr. šolski svet v Kamniku. — Na enorazrednicah na Preloki in v Radencih sta službi stalno ali začasno popolniti. Postavna plača in prosto stanovanje. Prošnje vlagati je do 25. julija pri c. kr. šolskem svetu v Črnomlju.

Na Štajerskem. Na dvorazrednici v Runeču pri Ormožu je s 1. novembrom namestiti služba učitelja oziroma učiteljice (drugi krajevni razred). Prošnje do 31. julija 1902 na krajni šolski svet v Runeču (pošta Ivankovci). — V političnem okraju Brežice je popolniti sledeča mesta stalno oziroma začasno: Na štirirazredni ljudski šoli v Kapelah pri Brežicah je popolniti učiteljsko mesto po tretjem krajnem razredu. — Na štirirazrednici na Bizeljskem je popolniti učiteljsko mesto po tretjem krajnem razredu. Na štirirazrednici v Rajhenburgu je popolniti mesto učitelja po tretjem krajnem razredu. — Na dvorazrednici v Zabukovju je popolniti mesto učitelja oziroma učiteljice po tretjem krajnem razredu. — Na štirirazrednici v Dobju, šol. okr. Kozje, je popolniti mesto učiteljice ženskih ročnih del z 287 K renumeracije. Prošnje na dotične krajne šolske svete. — Na Vranskem je razpisana učiteljska služba na ondotni petrazrednici. Ker je učiteljsko mesto v drugem plačilnem razredu in bo v jeseni otvorjeno krasno novo šolsko poslopje, vabi se slovensko učiteljstvo, da kompetuje za to mesto, katero bo oddano definitivno oziroma tudi provizorično. Rok do 15. julija. — Na tri-razredni ljudski šoli v Žetalah je pričetkom zimskega poluleta namestiti služba učitelja ozir. učiteljice. Prošnje do 12. avgusta na krajni šolski svet.

Zrelostno izkušnjo na ljubljanskem ženskem učiteljskem so naredile z dobrim uspehom naslednje gojenke: Albina Ažman iz Kroke, Sus. Baloh iz Ljubljane, Marija Črček iz Logatca, Leop. Garbeis iz Maribora, Helena Globočnik iz Kranja, A. Göstl iz Ljubljane, Franč. Grum iz Ljubljane, Ema Hrovatin iz Črnega vrha pri Idriji, Frider. Kalmus iz Ljubljane, Karolina Kočina iz Save pri Litiji, Iv. Kordik iz Ljubljane, Mar. Krall iz Jedlersdorfa pri Dunaju, Mar. Levec iz Črne vasi pri Ljubljani, Marija Matko iz Rajhenburga, Ljudmila Mazgon iz Ljubljane, Mar. Močnik iz Idrije, Ida Papler iz Kobarida, Angela Petrič in Mar. Potrato iz Ljubljane, Matilda Poženel z Unca, Jos. Primožič iz Bistre pri Borovnici, Marija Puc in Roza Randl iz Ljubljane, Leopoldina Rants Prema, Marija Ranzinger iz Ljubljane (z odliko), Ana Rieger iz Bleiberga, Dragom. Samec iz Kamnika, Amal. Schittnig in Marg. Schmid iz Ljubljane, Hedv. Schott iz Litije, Ana Schulz iz Ljubljane (z odliko), Gabriela Šimenc iz Dola, Ana Šuflaj iz Loškega potoka, Vera Vencajz iz Krškega (z odliko) in Marija Windischer iz Ljubljane.

Šolska razstava. Na tukajšnji c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli je bila v nedeljo, dne 13. in v ponedeljek, dne 14. t. m. šolska razstava risb in praktičnih del učenk na oddelku za umetno vezenje in čipkarstvo. Razstava ima namen, pokazati občinstvu rezultate v risanju, posebno v risanju po naturi. V prvi vrsti pa hoče seznaniti obiskovalce z risbami v javni risarski šoli za dame ter jim predočiti, kake uspehe se more v tem oddelku doseči s primerno vztrajnostjo, a razmerno malim številom ur (4 ure na teden). Poleg risb bodo razstavljeni tudi razni predmeti prakti-

škega dela v umetnem vezenju, ki so bili narejeni v posameznih ateljejih.

Izid mature na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici. Zrelostni izpit je do sedaj delalo 37 Slovenk, izmed katerih so vse usposobljene in sicer: Eržen Ljudmila, Fux Silvija, Gerdol Kristiana, Juvančič Olga, Lapajne Marija, Simčič Ivanka in Vidmar Gabrijela z odliko s slovenskim in nemškim jezikom, potem Tirlik Ema z odliko s slovenskim in brez odlike z nemškim učnim jezikom, dalje Havel Štefaniya z odliko s slovenskim učnim jezikom. Brez odlike so usposobljene Gašperin Minka, Hrovat Frančiška, Jebačin Roza, Kokalj Štefaniya, Komotar Amaliya, Lapajne Davorina, Lazar Milena, Lecker Matilda, Ličar Frančiška, Posega Marija in Rosenberger Alojzija s slovenskim in nemškim učnim jezikom ter Barle Marija, Besednjak Antonija, Blažica Ernesta, Blažič Marija, Cink Alojzija, Komel Ana, Kovačič Marija, Lorencuti Pavlina, Marinšek Štefaniya, Martelanc Amaliya, Martelanc Marija, Sedej Josipina, Šavli Eleonora, Širca Gizela, Štrosar Ljudmila, Valenčič Katarina in Šusteršič Angela s slovenskim učnim jezikom. — Izpit za otroške vrte so naredile Blažica Ernesta, Blažič Marija, Havel Štefaniya, Marinšek Štefaniya, Sedej Josipina, Simčič Ivanka in Šavli Eleonora.

Na višji gimnaziji ljubljanski se je končalo šolsko leto dne 9. julija s sveto mašo, katero je daroval monsignor Tomo Zupan. Koncem leta je bilo na gimnaziji 594 dijakov, in sicer: 164 iz Ljubljane, 334 in ostale Kranjske, 17 iz Primorja, 53 s Štajerskega itd. Po narodnosti je bilo 489 Slovencev, 105 Nemcev. Prvi red z odliko je dobilo 68 učencev, prvi red 415 drugi red 48, trojko 14, izpite

mora ponavljati 49 učencev. Šolnina je znašala 14.200 K, ustanove 13.692 K 98 v. Na gimnaziji je poučevalo 26 učnih močij. Letno poročilo objavlja na prvem mestu spis prof. dr. Jos. Šorna: „Weitere Beiträge zur Syntax des M. Junianus Justinus“, ter šolske vesti od ravnatelja. Bodoče šolsko leto se začne dné 18. septembra.

Ljubljanska realka. Šolski sklep na ljubljanski realki kaže sledeče uspehe: Od 472 klasificiranih jih je dobilo 33 prvi red z odliko, 331 prvi red, 52 drugi red in 9 tretji red. 47 jih bo delalo ponavljalni izpit.

Matura na tukajšnji c. kr. državni višji realki se je vršila 4., 5., 7. in 8. t. m. Od 24 maturantov (23 rednih in 1 eksternist) sta dobila odliko dva (Frid. Linhart in Jožef Boncelj), 14 jih je dovršilo, 6 padlo na dva meseca in dva sta reprobirana na celo leto. Med maturanti je bil tudi gimnazijski sedmošolec Vidmar ki je maturo dobro dovršil.

Matura na novomeški gimnaziji. V Novem mestu je delalo maturo vseh 13 osmošolcev 1. in 2. julija. Eden (Mole) je dobil odliko, 9 je dovršilo z dobrim vspehom. Dva bosta ponavljala jeseni iz zgodovine, a eden je pal na nedoločen čas.

Na ljubljanski obrtno-izobraževalni šoli je bilo koncem šolskega leta v vseh oddelkih 242 učencev, od katerih jih je 220 doseglo učni uspeh, 15 je ostalo neizprašanih. Šolsko leto 1902/03 se prične na tem zavodu 1. oktobra.

Matura na učiteljski v Kopru. Dovršili so jo z dobrim vspehom sledeči gg. četrtoletniki, Slovenci: Bekar Vekoslav iz Sežane, Bric Josip iz Dornberga, Gregoretič Anton iz Sežane in Zorn France iz Prvačine.

Zrelostni izpit na mariborski gimnaziji se je vršil od 23. do 26. t. m. Ude-

ležilo se ga je 23 učencev z jako dobrim in povoljnim vspehom. Z odliko je dovršilo izpit šest učencev, med njimi je pet Slovencev: Ban Adam, Kidrič Franc, Monetti Franc, Ozimič Josip in Pečovnik Adolf; trije učenci bodo izpit čez dva meseca, vsak iz enega predmeta ponovili vsi drugi so dobili dobra spričevala s prvim redom.

Na c. kr. učiteljski v Mariboru so bili pri letošnjem zrelostnem izpitu aprobirani štirje slovenski abiturijenti: gg. Janko Bračko iz Negove, Rihard Pestevšek iz Slivnice, Ferdo Sprager iz Maribora in Emil Vršič iz Ljutomera.

Izpremembe pri učiteljstvu. Nastavljeni so kot nadučitelji: na ljudski šoli v Stari cesti, okraj Ljutomer, stalni učitelj gosp. Ivan Tomažič od Sv. Miklavža pri Ormožu; na ljudski šoli v Artičah, okraj Brežice, stalni učitelj gospod Franc Černelc od Sv. Petra pod Sv. Gorami; kot učitelj oziroma učiteljice: na mestni deški ljudski šoli v Celju stalni učitelj g. Jožef Horvat iz Trofaiach-a, na ljudski šoli pri Sv. Križu, okraj Ljutomer, tamošnji začasni učitelj g. Karol Maverič; na ljudski šoli v Cvenu, okraj Ljutomer, tamošnji pomožni učitelj gosp. Ivan Ozmec; na ljudski šoli pri Stari cesti, okraj Ljutomer, stalna učiteljica gdč. Marija Škrlec od Sv. Miklavža pri Ormožu; na ljudski šoli pri Sv. Martinu okraj Slovengradec, tamošnja začasna učiteljica Emilija Duler. V pokoj je stopil učitelj gosp. Feliks Pivec v Dobovi, okraj Brežice. Za nadučitelja na štirirazredno ljudsko šolo v Petrovčah pri Celju imenovan je gosp. A. Žagar, dosedaj nadučitelj na Gorici pri Mozirju.

Redek jubilej. G. okrajni šolski nadzornik v Črnomlju Anton Jeršinovc praznuje letos 25letnico svojega šolskega nadzorništva in 40letnico svojega učiteljevanja.

Imenovanje Minister za uk in bogočastje je imenoval suplenta na ženskem učiteljskišču v Ljubljani dr. Ivana Orla začasnim glavnim učiteljem na tem zavodu.

Učiteljski tečaji v Ljubnem. Kakor se poroča, se je k tem tečajem že oglasilo okrog 150 učiteljev, in se bodo zato predavanja gotovo vršila.

Iz mestnega šolskega sveta. V zadnji seji je ljubljanski mestni šolski svet sklenil, da se z bodočim šolskim letom ne bodo vsprejemali učenci iz okolice v mestne ljudske šole, ker so prenapolnjene. — Druga mestna deška ljudska šola se razširi v osemrazrednico; šesti razred se otvori z novim šolskim letom.

Slovenska meščanska šola v Ljutomeru. Občni zbor okrajne posojilnice v Ljutomeru je sklenil, da naj se od čistega dobička l. 1901 v znesku 4699 K 36 v porabi polovica za pomnoženje re-

zervnega fonda, polovica pa naloži kot ustanovni fond za slovensko meščansko šolo v Ljutomeru.

Ženska realna gimnazija se baje ustanovi v kratkem v Novem mestu in bo imela svoje prostore v poslopju, kjer je bilo prej okrajno sodišče

Izpremembe pri učiteljstvu na srednjih šolah. Gimn. učitelj g. Rudolf Straubinger v Mariboru pride na gimnazijo v Celovcu, suplent na mariborski gimnaziji gosp. dr. Ant. Dolar je postal redni učitelj ondi, za Maribor je imenovan rednim učiteljem dosednji suplent gospod dr. Wiesner na nadvojev. Rajnerja gimnaziji na Dunaju. Profesor na deželni gimnaziji v Ptuj, g. dr. K. Oswald gre na goriško gimnazijo; gosp. dr. Vladimir Herle pride iz Idrije v Kranj, gospod dr. Valent. Korun iz Kranja v Ljubljano.

Drobtine.

„Narodno - napredna stranka“ — „protestni shod“ in — učiteljstvo. V nedeljo, dne 6. julija je sklicala liberalna stranka v „Narodni dom“ protestni shod. Liberalcem, ki nimajo med slovenskim ljudstvom prav nikake zaslombe, gre vselej trda za prireditve shoda, ker ni poslušalcev. Urednik „Učit. Tovariša“ je moral zbornati „napredno“ učiteljstvo v Ljubljano ploskat vratolomnim govorniškim produkcijam liberalnih govornikov. Ker pa nasilstvo dr. Tavčarja in njegove klike sploh preseda tudi učiteljstvu — to vedó tudi uredniki „Učiteljskega Tovariša“ — in je zahteva po splošni in enaki volilni pravici tako splošna in tako človeška, da ji more nasprotovati samo človek, ki vé, da ostane brez mandata tisti hip, ko bode volivna pra-

vica splošna in jednaka, so se prirejevalci shoda po pravici brali, da ne bo štafaže v „Narodnem domu“... Zato so učiteljstvu vrgli v 19. številki „Učiteljskega Tovariša“ tak-le „vabenk“: „Na shodu se bo med drugim povdarjalo tudi učiteljsko gmotno vprašanje, katero bo moralo ostati zaradi omenjenih klerikalnih škandalov nerešeno! Čimbolj bo shod obiskan, tem boljši odgovor bo to na zadnje žalostne dogodke v našem deželnem zboru.“ Torej! — „Naprednemu“ učiteljstvu so začele rasti skomine, prišli so v obilnem številu v „Narodni dom“ poslušat, kako se bo ondi reševalo učiteljsko gmotno vprašanje, ali?... ali?... Marsikaj so slišali, tudi ploskali so kakor se spodobi učiteljem, ko govori član c. kr. deželnega šolskega sveta, toda o

gmotnem učiteljskem vprašanju niso slišali prav ničesar. Torej! Razočarani so in sedaj ugibljejo, ali so prireditelji potegnili urednike „Učiteljskega Tovariša“ ali sta pa „napredne“ potegnili kar na svojo pest Luka in Jaka. Nam se zdi poslednje najverjetneje.

Prošnje za izboljšanje učiteljskih plač. „Slomškova zveza“ ni bila še predložila deželnemu zboru. Njen predsednik je hotel počakati nekoliko mirnejšega zborovanja, ker je bil mnenja, da je treba za obravnavanje tega vprašanja, ki je tolike važnosti za vse učiteljstvo, mirnega časa, ko se parlamentarno delo redno vrši. Sicer pa ne bodimo optimisti! Za izdatno izboljšanje bo treba še mnogo dela, mnogo bojev... Brez državne podpore se naše gmotno stanje izdatno izboljšati ne more.

Tudi prošnja „Slov. učiteljskega društva“ še ni bila predložena zbornici. Društvo je izvolilo pot rednih inštant. Pot inštant bi imela nekaj pomena, ako bi prišla vloga, kot vladna predloga v zbornico, tako pa nima prav nikakega pomena. V zbornici se bo stvar uravnavala brez ozira na kak vidi oblastev. Pač pa je pot inštant dolga pot in je nevarnost, da se ne zavleče. Ako prošnja v roke dobi deželni odbornik Peter Grasselli — potem ne vemo, če jo vidimo v prihodnjem zasedanju v zbornici. — V takem slučaju je najboljšje, da se pošlje naravnost na deželni zbor, ako se nobenemu poslancu ne zaupa.

„Tovariševe“ fantazije. „Tovariš“ poroča: „Kranjski deželni zbor je zaradi obstrukcije, katero so vprizorili klerikalni poslanci, razpuščen. (Tega dež. glavar in poslanci niso vedeli) Govori se, da so vprizorili klerikalci ob-

strukcijo največ zaradi tega, da bi ne bilo treba še povišati učiteljskih plač. (Smešno! Sedaj je treba navesti še samo tiste učitelje, ki verjamejo Jelenčevi fantaziji.)

„Dalekoviden politik.“ Te ponosne besede je izgovoril pred par tedni v neki družbi g. Jakob Dimnik. In tisti hip so postale te samozavestne besede krilate in vzbudile med učiteljstvom cele dežele velikansko senzacijo. Doslej ni o kaki politični dalekovidnosti Dimnikovi nihče ničesar vedel, a sedaj pa kar naenkrat taka bomba. Ker Dimnik ni utegnil razodeti, iz česa obstoji njegova politična dalekovidnost, je naravno, da vse ugiblje in preiskuje to skrivnost in si jo tolmači, kakor vé in zna. Tudi mi smo iskali njegove dalekovidnosti, pa tudi njeno vsebino našli — namreč, (včasih je treba, da smo indiskretni!) Dimnik vé, da pojde še letos eden ljubljanskih nadučiteljev v pokoj. Mislimo, da ni treba nikomur več preiskavati Dimnikove politične dalekovidnosti, a prav je, da se njegovih besedi ne pozabi. Ako pa je morebiti kdo to politično uganko bolje rešil, smo pripravljeni, objaviti tudi njegovo rešitev.

Kdo je kriv, da se učiteljem plače ne izboljšajo, je „Tovariš“ že pogruntal tako-le: Med glavnimi razgrajči je bil tudi nadslomškar Jaklič, ter je na ta način pomagal, da se ne vslišijo učiteljske opravilne prošnje itd. Ej g. Luka! Ali se je tako slabo slišalo na galerijo?

Nekaj o poklonih. „Slovenec“ je opravičeno očital, zakaj se tisti, ki so s prošnjo „Slovenskega učiteljskega društva“ hodili „delat poklone“ gotovim osebam, niso šli pokloniti tudi vodstvu katoliško-narodne stranke, ako vidijo, da se brez poklonov učiteljsko gmotno stanje ne more izboljšati. „Delat poklone“ je

sploh nevredno stanu, kadar zahteva nekaj upravičenega, ako se pa zdi stanu primerno in uspešno, da se samo s pokloni nekaj doseže, potem se morajo pokloniti vsaki stranki. To bi bilo taktčno, ako tudi ne ravno častno! Sedaj pa glejte, kako se Dimnik izvija: „Zapomnite si, gospoda klerikalna, in zapišite si za ušesi: Klevetniku nove šole se napredno učiteljstvo nikdar ne bo klanjalo; raje častno kruha strada, kakor bi ga pa jemalo iz umazanih rok!“ — To so možke besede ali žal — samo besede! — saj vsi vemo, kako gibčno hrbtenico ima gosp. Dimnik. Ako letos ne postane nadučitelj, morda še dočakamo, kako se bo poklanjal vodstvu katoliško-narodne stranke.

Prevelika občutljivost. Uredniki „Učit. Tovariša“ so včasih zelo občutljivi. V 19. številki „Učit. Tovariša“ se zgražajo ob izrazih dr. Šusteršiča, ki jih je rabil izzvan nasproti dr. Ferjančiču in tovarišem ter jih tudi priobčujejo, kar je tudi hvale vredno, morda bo kateri od „naprednih“ iskal vzrokov takim izrazom. Sedaj pa razsodni (!) in trezni (!) ljudje ne bodo dolgo premišljevali, na katero stran bi se postavili. — Kaj še vedno premišlujete gospodje? Uljudno vas vprašujemo: Kdo pa je tisti, ki je v „Učit. Tovarišu“ nagromadil toliko psovka o dr. Šusteršiču, vsakem Slomškarju posebe, o duhovščini? Ali se sramujete sedaj svojega jezika? Je pa č prekasno!

Uradna konferenca učiteljstva slovenskih šol v Kočevskem okraju bo dné 16. julija v Ribnici. Prvotno je bila določena na dan 9. julija, potem se je bila preložila na jesen, a kar naenkrat je bila sklicana na 16. dan julija, tako, da je imelo učiteljstvo le malo časa pripraviti se, zlasti sedaj ob koncu leta, ko je itak dovolj šolskih pisarij. Tudi je dné 16. julija že počitniški dan.

Katoliško društvo slov. učiteljic na Primorskem je imelo dné 8. junija svoje redno zborovanje v Gorici. Predsedoval je velečastitljivi g. župnik Ivan Kokošar, kateri je govoril poučne, značilne in ob enem pristržne besede o pravem prijateljstvu ter kazal na najzvestejšega prijatelja, namreč na presveto srce Jezusovo. Predsednica je predavala o Kehru kot ravnatelju semenišč. Gospodična Mercinova je deklamovala Aškerčevo pesen „Mutek osojski“. Gospodična Hrovatinova je pela Schubertovo „Vero v spomlad“. Društvenice so pele triglasni zbor „Ave maris stella“. Sklenile so pristopiti k „Slovenski šolski Matici“. Dnó 16. julija pride iz Ljubljane veleč, oče Hugolin Sattner, da bo vodil duhovne vaje do 20. julija zjutraj. M. H. W.

„Krščanski detoljub.“ Ravnokar je izšel že v 11. letniku 1. snopič „Krščanskega detoljuba“, tega izvrstnega in vsega priporočila vrednega lista za krščansko vzgojo in rešitev mladine. Kot priloga je pridjana temu snopiču knjižica „Molimo ali najpotrebnejši nauki o molitvi“.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.